

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Karel Hlaváček

Parlament České republiky
Kancelář Poslanecké sněmovny
Parlamentní institut

OBSAH

OBSAH	2
EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ	3
KOSOVO	3
HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU	4
RUSKO	4
SUMMIT G20	6
ČÍNA	7
DOKUMENTY SZBP EU	9

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

EVROPSKÁ UNIE A POLITIKA ROZŠÍŘENÍ

(Vztah k Turecku a zemím západního Balkánu)

KOSOVO

Pozadí

Dlouhodobým problémem vývoje v Kosovu bylo rozdělení pravomocí mezi mise OSN UNMIK a EULEX Kosovo. Generální tajemník (GT) OSN Pan Ki-mun navrhl ve své červencové zprávě o Kosovu¹ postupný přechod pravomocí od mise UNMIK na misi EULEX. To se stalo především v reakci na schválení kosovské ústavy, která misi UNMIK nebere v úvahu, což reálně snižuje pravomoci mise a účinnost jejích opatření a aktivit.

Proti přesouvání kompetencí ale protestovalo Srbsko, které považovalo misi EULEX za nelegitimní a obávalo se, že přechod pravomocí bude vlastně tichým uznáním nezávislosti Kosova. S podporou Ruska a Číny v RB OSN se pak nepodařilo přechod pravomocí prosadit. To vedlo GT OSN ke snaze o tiché naplňování svých záměrů², což dále vyhrocovalo situaci.³

Mise EULEX navíc z výše uvedených důvodů čelila zpoždění: ačkoli měla být původně rozmístěna do 15. června 2008, ještě na podzim letošního roku tohoto stavu nebylo dosaženo. Tento fakt se stal předmětem kritiky, která poukazovala na možné ohrožení budoucnosti Kosova jako jednotného státu.⁴

Aktuálně

Dne 24. listopadu 2008 vydal **GT OSN** další zprávu⁵ o naplňování mandátu mise UNMIK v období od 26. června do 31. října 2008. V ní shrnuje současnou situaci v Kosovu:

- Kosovo bylo ke 31. říjnu 2008 uznáno za samostatný stát 52 státy.
- Pokračuje *de-facto* rozdělení Kosova; území severně od řeky Ibar není pod kontrolou kosovských úřadů, nýbrž pod kontrolou lokální srbské samosprávy. Kosovo nicméně ohlásilo, že nepoužije síly za účelem ovládnutí tohoto území.
- Lokální srbská samospráva odmítá rozmístění mise EULEX a prohlašuje, že toto stanovisko není závislé na názoru Bělehradu.

¹ Zpráva GT OSN z července 2008 k dispozici [ZDE](#).

² V srpnu 2008 byla podepsána dohoda, která zahájila přesun pravomocí, viz Přehled SZBP srpen 2008.

³ Blíže informace o vývoji v Kosovu viz Přehled SZBP červenec a srpen 2008.

⁴ Zpoždění rozmístění mise takto kritizovala Mezinárodní krizová skupina, viz Přehled SZBP září 2008.

⁵ Zpráva GT OSN z listopadu 2008 ke stažení [ZDE](#).

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz

GT OSN pak očekává, že rozmístování mise EULEX bude pokračovat a že mise převezme pravomoci v oblasti policejní kontroly, soudnictví a cel. To by se mělo dít pod autoritou OSN.

Dne 26. listopadu 2008 se Kosovu věnovala **RB OSN**, která projednala výše zmíněnou zprávu GT OSN. K dosažení dohody bylo třeba splnit podmínky Srbska, mezi které patřilo zejména zaručení neutrality mise EULEX v otázce statusu Kosova. Kosovo zase požadovalo urychlení přesunu pravomocí na misi EULEX a systematickou konzultaci implementace šestibodového plánu s OSN⁶. Kompromisu bylo nakonec dosaženo a RB OSN vydala prezidentské prohlášení, ve kterém schválila rozmístění mise EULEX včetně severních oblastí Kosova.⁷ Detaily převzetí pravomocí a fungování mise je však ještě třeba dojednat⁸.

Další předpokládaný vývoj

Plného rozmístění mise by mělo být dosaženo na začátku prosince 2008. Potenciální problémy by mohly být způsobeny neústupností kosovsko-srbských samosprávných orgánů na severu Kosova.

HLAVNÍ BODY AGENDY SZBP EU

(Aktivity v oblasti Společné zahraniční a bezpečnostní politiky
a vnějších vztahů EU)

RUSKO

Popis problematiky

Vztahy EU s Ruskem jsou v poslední době zatíženy vážnými neshodami ohledně gruzinské pětidenní války a následného vývoje. Na červnovém summitu mezi EU a Ruskem⁹ byl sice ze strany EU schválen začátek rozhovorů o nové Partnerské smlouvě s Ruskem, tyto rozhovory byly nicméně přerušeny rozhodnutím mimořádného summitu EU k situaci v Gruzii ze začátku září¹⁰. Předmětem nedorozumění je také záměr USA postavit v České republice a Polsku protiraketový deštník. Rusko v tomto směru pohrozilo rozmístěním svých raket v oblasti Kaliningradu.

⁶ Šestibodová dohoda rozpracovává blíže předávání pravomocí mezi misí UNMIK a EULEX a je především výsledkem jednání se Srbskem.

⁷ Viz TIC 3288/2008-NYSM, 28. 11. 2008, 3202/2008-NYSM, 21. 11. 2008.

⁸ Viz Euobserver.com. *UN approves EU Kosovo mission*, 27. 11. 2008.

⁹ Blíže informace o tomto summitu viz Přehled SZBP červen 2008.

¹⁰ Blíže informace viz Přehled SZBP srpen 2008.

Jednání v institucích EU

Dne 10. listopadu 2008 se Ruskem zabývala na svém zasedání **Rada**¹¹. Znovu vyjádřila plnou podporu územní celistvosti Gruzie, včetně přístupu do sporných oblastí (Kodorské údolí, Achalgorská oblast).¹² Změnila však své stanovisko v tom, že již nadále nehodlá odkládat jednání o nové smlouvě o partnerství, což ovšem „neznamená ústupky ohledně statu quo v Gruzii“.

Výsledky summitu

Dne 14. listopadu 2008 se ve francouzském Nice konal summit EU-Rusko. Rusko bylo zastoupeno prezidentem Dmitrijem Medveděvem a ministrem zahraničí Sergejem Lavrovem, EU pak předsedou Evropské rady Nicolasem Sarkozym, francouzským ministrem zahraničí Bernardem Kouchnerem, předsedou Komise José Barossem, komisařkou pro vnější vztahy Benitou Ferrero-Waldnerovou a vysokým představitelem pro SZBP Javierem Solanou. Jednání se soustředila především na Gruzii, celoevropskou bezpečnost a mezinárodní finanční krizi.

Ve věci **Gruzie** EU uvítala, že Rusko splnilo většinu svých závazků: stažení svých sil, rozmístění mezinárodních pozorovatelů a počátek mezinárodních jednání v Ženevě. Jak se očekávalo, došlo proto ke shodě na **obnovení rozhovorů o nové smlouvě** mezi EU a Ruskem. Spornou ovšem nadále zůstává ruská přítomnost v Kodorském údolí a Achalgorské oblasti.

Ohledně **finanční krize** se státníci pokusili nalézt společné stanovisko k možným opatřením na mezinárodní úrovni, zejména s ohledem na summit G20, který se konal pouhý den po summitu EU-Rusko. Medveděv v této spojitosti prohlásil, že stanoviska EU a Ruska „jsou prakticky totožná“. EU i Rusko podporují hlubokou revizi stávajícího světového ekonomického systému.

EU vyslovila znepokojení nad proklamovaným ruským záměrem rozmístit v Kaliningradu své rakety a Sarkozy navrhl konání summitu na jaře příštího roku, který by se měl zabývat **celoevropskou bezpečností**.

Další předpokládaný vývoj

Dne 2. prosince 2008 začínají rozhovory o nové smlouvě o partnerství EU a Ruska. Ty by prozatím měly stanovit především agendu vyjednávání. Proklamovaný summit o pan-evropské bezpečnosti by se mohl konat v polovině příštího roku, pravděpodobně pod hlavičkou OBSE.¹³

¹¹ Závěry Rady k dispozici [ZDE](#).

¹² Více informací viz Přehled SZBP říjen 2008.

¹³ Více informací o výsledcích summitu [ZDE](#), či také Euobserver.com, *Sarkozy wants new EU-US-Russia security accord*, 14. 11. 2008.

SUMMIT G20

Popis problematiky

Jedním z nejdůležitějších témat současné mezinárodní politiky je probíhající finanční krize. Dne 15. listopadu 2008 se ve Washingtonu konal summit G20¹⁴, jehož smyslem byla snaha dosáhnout koordinovaného mezinárodního přístupu při řešení krize.

Summit EU k finanční krizi

Dne 7. listopadu 2008 byla finanční krize (a především přístup EU k ní s ohledem na dosažení konsensu před summitem G20) projednávána na mimořádném zasedání **Evropské rady**¹⁵. Na něm se francouzský prezident Sarkozy snažil o proaktivní přístup (hovoří se o Sarkozyho novém Bretton-Woods), umírněnější postoj zaujalo např. Německo. Státníci se shodli na principech „nového mezinárodního finančního systému“:

- Žádná finanční instituce, tržní segment či jurisdikce nesmí uniknout přiměřené regulaci či přinejmenším dohledu.¹⁶
- Nový finanční systém musí být založen na principu zodpovědnosti a transparentnosti.
- Nový mezinárodní systém musí umožňovat odhad rizik, aby bylo možné předcházet krizím.
- IMF by měla získat centrální roli (IMF jako hlavní síla k předcházení krizím)

EU se rovněž shodla na několika bodech, které by ráda prosadila na summitu G20:

- Podřídit ratingové agentury registraci a dohledu.
- Přijmout kroky ke sblížení účetních standardů.
- Přijmout rozhodnutí o principu 1.
- Přijmout pravidla zabráňující podstoupení nadměrného rizika ve finančním sektoru.
- Pověřit IMF základní odpovědností za navrhování opatření.

Výsledky summitu G20

Summit byl poznamenán očekávaným rozdílem v názorech mezi USA a EU. Prezident USA George Bush již před konáním summitu varoval před opuštěním doktríny volných trhů, zatímco předseda Komise José Barroso i předseda Evropské rady Nicolas Sarkozy se spíše staví za zavedení dalekosáhlých regulací. Summit se stal problematickým i z důvodu mohutné vlny kritiky ze strany nevládních organizací a nezúčastněných států. Podle těchto kritik je summit tohoto typu nedemokratický, protože fakticky rozhoduje o přeuspořádání světa, šanci ovlivnit rozhodování má však pouhých devatenáct států.¹⁷

¹⁴ G20 je neformální fórum, které podporuje dialog mezi rozvinutými a rychle se rozvíjejícími ekonomika, zejména co se týká globální ekonomické stability. Zhruba lze říci, že se skládá z 19 největších ekonomik světa a EU.

¹⁵ Společné prohlášení summitu [ZDE](#).

¹⁶ Zde došlo k souboji o formulaci, Německu se nakonec podařilo prosadit u prvního principu slovo „přiměřené“ (proportionate and adequate).

¹⁷ Více informací viz Euobserver.com, *US laissez faire to battle European „social market“ at G20*, 14. 11. 2008.

Summit se tak nestal „novým Bretton-Woods“, protože nebylo dosaženo shody na vytvoření nové globální finanční architektury. Přinesl shodu v mnoha ohledech, nikoli však koordinovanou mezinárodní akci. Výsledky jsou obsaženy v závěrečném prohlášení¹⁸ a dají shrnout do pěti základních bodů:

- **Identifikace příčin krize:** příčiny podle prohlášení spočívají v nesprávném odhadnutí rizika tržními hráči, nedostatky regulačních mechanismů na národní i mezinárodní úrovni a nedostatečně koordinované makroekonomické politiky.
- **Kroky, které by měly být podniknuty:** mnoho opatření již bylo přijato (stimulace ekonomik, ochrana úspor...), na dalších se státníci shodli: pokračovat v akcích potřebných ke stabilizaci, důležitost podpory ekonomik pomocí monetární i fiskální politiky s ohledem na fiskální udržitelnost¹⁹, pomoc rozvojovým zemím při získávání přístupu k financím v čase krize (role Mezinárodního měnového fondu a Světové banky)
- **Společné principy pro reformu finančních trhů:** regulace zůstává primárně záležitostí národních regulačních mechanismů, státníci nicméně proklamují snahu o zvýšenou koordinaci. Navíc by měly být ctěny tyto principy: posílení transparentnosti, podpora zdravé regulace, podpora integrity finančních trhů, posílení mezinárodní spolupráce, reforma mezinárodních finančních institucí.
- **Spuštění akčního plánu, na jehož základě mají být podniknuty okamžité kroky.**
- **Přihlášení se k principům volného trhu²⁰**

Další předpokládaný vývoj

Za další důležitý moment je pokládán další summit G20, který je plánován na první polovinu roku 2009.

ČÍNA

Popis problematiky

Vzájemné vztahy mezi EU a Čínou jsou založeny na smlouvě o obchodu a spolupráci z roku 1985, od roku 2007 probíhají vyjednávání o nové dohodě o partnerství a spolupráci. Těžištěm vzájemných vztahů je obchod; Čína je druhým největším obchodním partnerem EU. Na nejvyšší úrovni se představitelé EU a Číny setkávají na každoročních summitech. Poslední summit se konal v listopadu 2007²¹, letošní, jedenáctý summit byl naplánován na 1. prosince 2008.

¹⁸ Společné prohlášení ze summitu k dispozici [ZDE](#).

¹⁹ U těchto opatření je patrná inspirace v keynesiánském přístupu k ekonomice.

²⁰ Více informací viz Euobserver.com, 17. 11.2008, Europolitics 3639, 18. 11. 2008.

²¹ Viz Přehled SZBP listopad 2007.

Aktuálně

Vztahy mezi EU a Čínou dnes procházejí obdobím krize. Čína zareagovala na současnou návštěvu tibetského vůdce Dalajlámy v EU odvoláním jedenáctého summitu EU-Čína. Podle **prohlášení Rady**²² Čínu pobouřilo, že summit i setkání s Dalajlámou se konají ve stejnou dobu a Dalajláma se setkává nejen s představiteli jednotlivých států, ale i s nejvyššími představiteli EU (např. předsedou Evropské rady Nicolasem Sarkozym). EU v prohlášení vyslovuje politování nad tímto rozhodnutím čínských úřadů a proklamuje svoji pokračující snahu o rozvíjení vzájemných vztahů.

Situace se dále vyhrotila 28. listopadu 2008, kdy Čína popravila biochemika Wo Weihana, jehož dvě dcery jsou rakouskými občankami, za údajné předávání tajných informací Taiwanu. K popravě došlo přes opakované protesty ze strany EU a v době ukončení rozhovorů o lidských právech mezi EU a Čínou. V **předsednickém prohlášení**²³ EU vyslovuje své pobouření a konstatuje, že tato událost podkopává důvěru a vzájemný respekt při rozhovorech o lidských právech mezi Čínou a EU.²⁴

Další předpokládaný vývoj

Ačkoli se oficiálně hovoří pouze o odkladu summitu, předpokládá se, že summit se nebude konat dříve než za švédského předsednictví EU, což reálně znamená prakticky jeho zrušení. Summity se totiž konají pravidelně jednou ročně. Podle francouzských diplomatických zdrojů by současná krize vztahů mohla mít dlouhodobé politické a obchodní následky.²⁵

²² Prohlášení Rady k dispozici [ZDE](#).

²³ Prohlášení předsednictví k dispozici [ZDE](#).

²⁴ Bližší informace viz Euobserver.com, 26. 11. 2008 a 1. 12. 2008.

²⁵ Viz Europolitics 3646, 27. 11. 2008.

DOKUMENTY SZBP EU

(Výběr dokumentů z databáze Rady EU)

Jmenování předsedy Vojenského výboru Evropské unie - [15582/08](#)

Datum: 1. 12. 2008

Typ dokumentu: Výzva vojenského výboru Radě LIMITE

Obsah dokumentu: Text dokumentu doporučuje Radě jmenování generála Hakana Syrëna předsedou Vojenského výboru.

ROZHODNUTÍ RADY o zahájení vojenské operace Evropské unie, jejímž cílem je přispět k odvrácení, prevenci a potlačení pirátství a ozbrojených loupeží u pobřeží Somálska (Atlanta) - [15376/08](#)

Datum: 1. 12. 2008

Typ dokumentu: Návrh rozhodnutí Rady

Obsah dokumentu: Dokument se skládá z důvodové zprávy k zahájení vojenské operace a z návrhu rozhodnutí.

Návrh rozhodnutí Rady o nezávislé mezinárodní vyšetřovací misi týkající se konfliktu v Gruzii – přijetí - [15861/08](#)

Datum: 28. 11. 2008

Typ dokumentu: Výzva Coreperu a Radě Pracovní skupinou radů pro vnější vztahy LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje finanční výkaz mise týkající se konfliktu v Gruzii.

Prohlášení Rady k teroristickým útokům provedeným dne 26. listopadu 2008 v Bombaji - [16435/08](#)

Datum: 28. 11. 2008

Typ dokumentu: Prohlášení Rady

Obsah dokumentu: Text dokumentu obsahuje reakci Rady na teroristické útoky v Indii.

Návrh závěrů Rady o konzultacích o lidských právech s Argentinou, Brazílií, Chile, Kolumbií a Mexikem - [16122/08](#)

Datum: 27. 11. 2008

Typ dokumentu: Návrh závěrů Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje návrh závěrů Rady schválený Politickým a bezpečnostním výborem.

Provádění rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1325 a 1820 v rámci EBOP - [15782/08](#)

Datum: 26. 11. 2008

Typ dokumentu: Přezkum provádění rezoluce generálním sekretariátem Rady LIMITE

Obsah dokumentu: Dokument obsahuje přezkum plnění rezolucí, které se týkají, žen, míru, bezpečnosti a násilí páchaného na ženách.

Kontakt:

Karel Hlaváček, tel. 2237, email: hlavacekk@psp.cz

Štěpán Pecháček, tel. 2226, email: pechacek@psp.cz